

Логінова М. В.,
викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції
Шамша Д. Д.,
курсант
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ

На процес формування та виникнення правових відносин з довічного утримання (догляду) істотний вплив зробило класичне римське право. Саме римське право заклало підвалини для подальших розробок механізмів оформлення договорів, що безумовно є позитивним для сучасного розвитку договірних конструкцій в цілому, та й договору довічного утримання (догляду) зокрема

За часів Австро-Угорської імперії, декретом від 17 лютого 1797 р., під назвою Галицького цивільного кодексу, був запроваджений у Західній, а декретом від 8 вересня 1797 р. – і у Східній Галичині.

Аналізуючи норми Галицького цивільного кодексу, варто зауважити, що австрійським законодавцем було у нормативному акті було врегульовано значну кількість різних видів договорів. Як зауважувалося нами, однак найбільш висвітленими у нормативному акті були договори купівлі-продаж та договори дарування. Також стверджуємо, що прямих норм щодо нотаріату у вищевказаному кодексі не передбачено [1, с. 599; 2, с. 180-181].

Прийняття 2003 році Цивільного кодексу України [4], стало наступним етапом у розвитку інституту довічного утримання. Зауважуємо, що правове регулювання договору довічного утримання (догляду), по своїй суті, істотно відрізняється від договору довічного утримання, яке було встановлено Цивільним кодексом УРСР (1963).

Як уже зазначалося нами раніше [4, с. 318], у Цивільному кодексі УРСР, (1963 року), правові норми, щодо регулювання договірних відносин довічного утримання, структурно розміщувалися в системі правових норм, які регулювали надання послуг, а за Цивільним кодексом України (2003 року) – знаходяться у системі норм щодо передачі майна у власність.

Договору довічного утримання (догляду) присвячено главу 57 книги п'ятої «Зобов'язальне право України» Цивільного кодексу України та включає статті 744-758 [3].

Таким чином, правове регулювання договорів довічного утримання на західноукраїнських землях бере свій початок з Галицького цивільного кодексу 1797 року.

Однак, найбільший розвиток інституту договорів довічного утримання (догляду) відбувся за часів незалежної України.

Як і за часів радянської України, договори довічного утримання (догляду) підлягають обов'язковому нотаріальному посвідченню. Однією з основних причин розірвання договорів довічного утримання (догляду) є не виконання набувачами майна, за таких договором, покладених на зобов'язань щодо утримання та догляду відчужувача або визначеної ним третьої сторони.

Згідно з Цивільним кодексом України, договір довічного утримання – це угода, за якою одна сторона передає другій стороні житловий будинок, квартиру або її частину та інше нерухоме або рухоме майно значної вартості, а покупець зобов'язується надати відчужувач із обслуговуванням та доглядом. Юридичною метою цієї угоди є передача права власності відчужувача на покупця, а також задоволення потреб обох сторін.

Угода про довічне утримання повинна бути у письмовій формі та завірена нотаріально. Для нотаріального посвідчення договорів необхідно надати нотаріусу всі документи, що підтверджують право власності на майно. Покупець стає власником майна, переданого за договорами довічного утримання, після нотаріального посвідчення договорів. Право власності на нерухоме майно здійснюється з дня державної реєстрації відповідно до закону. Будь-який суб'єкт цивільного законодавства є стороною договору довічного утримання. Для цього норми матеріального права повинні визначати правовідносини сторін, а також передбачати всі можливі випадки зміни правовідносин. Незважаючи на те, що з 1940 р. Було заборонено укладати договори дарування з умовою довічної служби, люди продовжували робити ці різні способи, передбачені законом. Сторони могли оформити відчуття договору купівлі-продажу будинку, і ціна була незначною, але вже існували додаткові відносини, які підтримували продавців. Час у контрактах на відчуження будинку створює реальну ціну, але стверджує, що все моє життя. На практиці були випадки, коли сторони уклали дві окремі угоди [5].

Угоди про довічне утримання нотаріально засвідчуються відповідно до загальних правил сертифікації угод про відчуження. У свідоцтво договорів довічного утримання в установленому порядку вводиться заборона відчуття власності, що стає описом на всі адміністративні договори. У договорі довічного утримання повинно бути зазначено, що покупець майна зобов'язаний надати відчужувачеві матеріальне забезпечення на все життя, а також усі види допомоги із зазначенням або без зазначення, а також визначає розмір матеріального забезпечення відчужувача. за домовленістю. Якщо необхідно

підключити споживачів, у будинку, квартирі, яка була передана йому за побутовими договорами, надається відчужувач або стороння житло, в тексті угоди повинна бути зазначена конкретна частина житла, де третя особа має право на життя [6].

Список використаних джерел:

1. Долинська М. С. Становлення та розвиток правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 988 с.
2. Долинська М. С. Становлення та розвиток законодавства про нотаріальну діяльність в Україні: дис. ... д.ю.н. за спец. 12.00.01. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2017. 465 с.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.
4. Долинська М. С. Особливості нотаріального посвідчення договору довічного утримання (догляду). *Актуальні проблеми держави та права*. 2012. Вип. 64. С. 318-324.
5. Ткаченко М. В. Суб'єктний склад договору довічного утримання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 78. С. 163-170.
6. Киряк О. Цивільне право (особлива частина): навч. посібник. 2021.

Логінова М. В.,
викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ

Відповідно до статті 1243 ЦК подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, що належить їм на праві спільної власності. Особливості даного заповіту впливають з правової форми та основ правовідносин. Правовий склад заповіту подружжя розкривається скріпленням рівноправним поєднанням майнових прав, інтересів і бажань двох осіб – чоловіка та дружини [1].

Спільність спадкових інтересів та спільність волевиявлення осіб полягають у єдиному підході до визначення спадкоємців, оскільки ч. 2 ст. 1243 ЦК України передбачено спадкування майна подружжя після смерті останнього з них особами, визначеними в заповіті. Цим заповітом закріплюється принцип свободи та спільного волевиявлення подружжя в рамках зареєстрованого шлюбу. Спільне волевиявлення виявляється станом заповіту та відношенням осіб до майбутнього спадкоємця. А оскільки свобода вибору спадкоємця збігається, то це їх справжнє бажання, їх власне переконання та їх особисті стосунки зі спадкоємцем свого майна [2, с. 76].